

ЗДРАВЕН СТАТУС НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЛАСТ ПЕРНИК КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА

Окончателни данни

По време на Преброяване 2021 е получена информация за три основни характеристики на здравния статус на населението: самооценка на здравето, наличие на ограничения в ежедневните дейности поради здравословен проблем (лица с ограничение) и хора с увреждания.

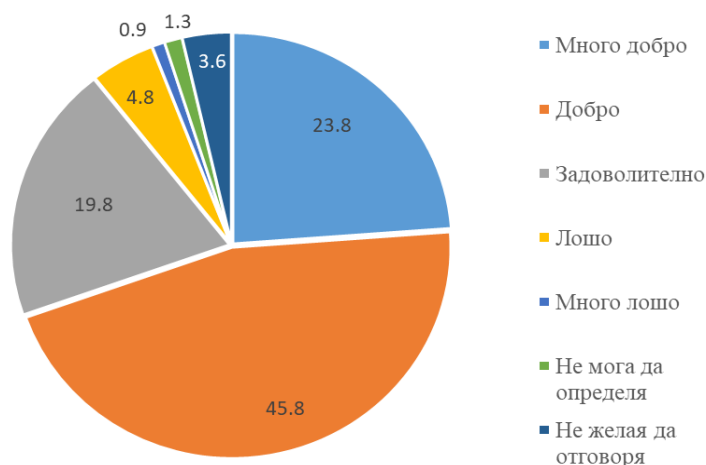
Съгласно националното законодателство и методологията на преброяването въпросите по темата за здравния статус са доброволни. Тъй като част от населението на страната не беше обхванато по време на преброяването, и за нея бяха добавени данни от административни източници, структурите и съответните коефициенти, характеризиращи здравния статус на населението са изчислени към общия брой на отговорилите лица, а не към цялото население.

Самооценка на здравето

Изследователите приемат, че хората оценяват комплексно наличието или отсъствието на заболявания, функционалните ограничения и ограничаването на дейностите в ежедневния живот, дължащи се на причини, свързани със здравето. Зададеният въпрос „Как най-общо оценявате Вашето здраве?“ е субективна оценка на лицата с петстепенна скала за отговор и се отнася за здравето като цяло, а не за моментното здравословно състояние.

Към 7 септември 2021 г. най-големи са броят и относителният дял на лицата, които самоопределят здравето си като **добро** - 51 342 (45.8%), следвани от **много добро** - 26 731 (23.8%), и **задоволително** - 22 154 (19.8%). Като **лошо** и **много лошо** оценяват здравето си съответно 5 360 и 1 061 души, или 4.8 и 0.9% (фиг. 1). Лицата, които са посочили, че **не могат да определят**, са 1 466 (1.3%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 4 048, или 3.6% от отговорилите лица.

Фиг. 1. Структура на населението в област Перник по самооценка на здравето към 7 септември 2021 година¹

¹ В представянето на структурата на населението по самооценка на здравето и изчисляването на относителните дялове на съответните категории не са включени лицата, добавени от административни източници, поради особеността на въпроса и необходимостта от самооценка от преброяваните лица.

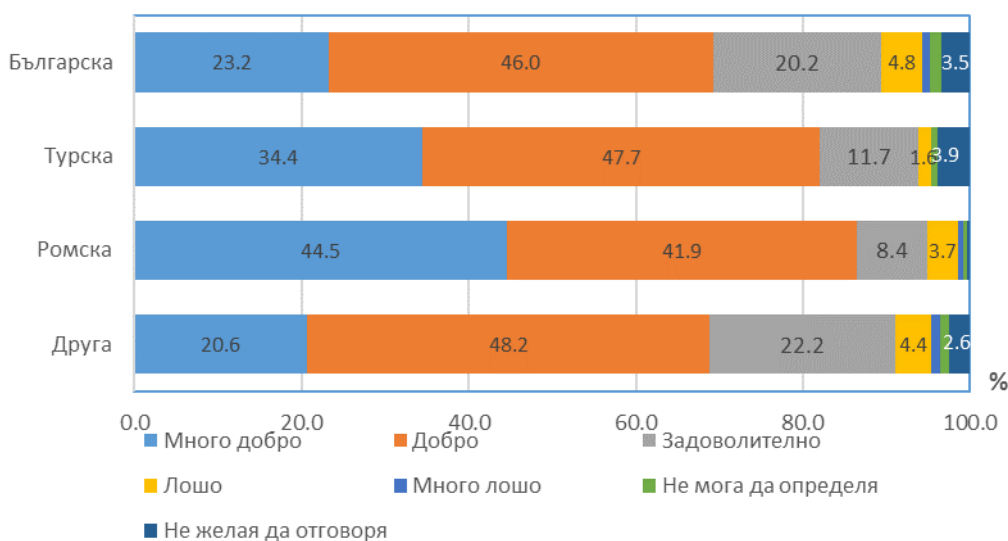
Самооценката на здравето в голяма степен зависи от пола и възрастта на лицата. Мъжете са по-позитивни и по-често определят здравето си като много добро и добро (72.8%) в сравнение с жените (66.7%).

Възрастта оказва съществено влияние при даваната самооценка на здравето. За децата на възраст 0 - 14 години като много добро или добро е оценено здравето на 94.2% от момчетата и на 94.9% от момичетата.

С повишаването на възрастта намалява броят и съответно делът на населението с добро или много добро здраве, а се увеличават лицата, които оценяват здравето си като задоволително, лошо и много лошо. Сред най-възрастните, на 65 и повече години, като много добро и добро оценяват здравето си 40.4% от мъжете и 34.1% от жените. Задоволително е то за 41.3% от мъжете и 44.1% от жените.

Значителни са различията в самооценката на здравето в зависимост от етническата група, към която се определят преброяваните лица. Определилите се като българи са най-критични при самооценката на своето здраве. В сравнение с останалите етноси сред тях най-малък е делът на лицата, определящи здравето си като добро или много добро (69.2%). Като задоволително оценяват здравето си 20.2% от самоопределилите се като българи, а 5.8% като лошо или много лошо. В тази група са най-големи дяловете на тези, които не могат да оценят здравето си (1.3%) или не желаят да отговорят на въпроса (3.5%).

Фиг. 2. Самооценка на здравето по етнически групи в област Перник към 7 септември 2021 година

Най-позитивни са лицата от ромския етнос, 86.4% от които определят здравето си като много добро или добро. В сравнение с останалите етноси в страната сред ромите са най-ниски дяловете на лицата, определящи здравето си като задоволително (8.4%), лошо или много лошо (4.3%), както и делът на тези, които не могат да оценят своето здраве (0.5%). Само 0.3% от ромите не желаят да отговорят на въпросите.

Териториално разпределение на населението по самооценка на здравето

Лицата в област Перник, оценили здравето си като много добро и добро към 7 септември 2021 г., съставляват 69.6% от отговорилите на въпроса, при 72.1% за страната. В териториален аспект най-висок е делът на тези лица в община Перник (70.4%), а най-нисък в община Земен – 57.6%. Най-голям е делът на

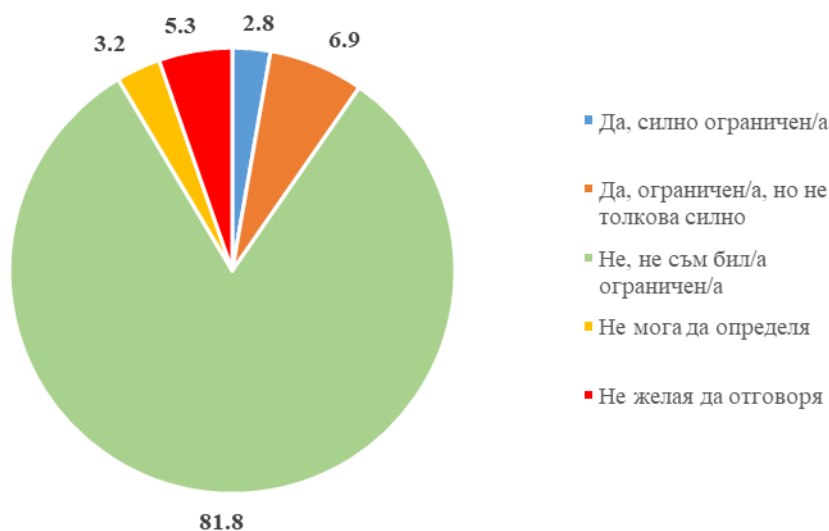
лицата, които не могат да оценят здравето си в община Радомир (1.6%), а най-малък в общините Земен и Ковачевци - по 0.8%. Делът на лицата, които не желаят да отговорят на въпроса е най-голям в община Перник - 3.9%, най-малък в общините Ковачевци и Трън (1.6%).

Лица с ограничения

Самооценката на здравето е обобщаваща характеристика, която може да бъде допълнена с информация за лицата с ограничения поради здравословен проблем през последните шест и повече месеца. Двата въпроса трябва да се разглеждат независимо един от друг, тъй като невинаги наличието на ограничение води до отрицателна самооценка на здравето, особено в младите възрасти.

Към 7 септември 2021 г. 3 091 души, или 2.8% от лицата в област Перник, отговорили на доброволния въпрос, са били **силно ограничени** при извършване на обичайните за хората дейности поради здравословен проблем през последните шест и повече месеца (фиг. 3). **Ограничени, но не толкова силно**, са били 7 735, или 6.9%. **Не са били ограничени** 91 735 души, или 81.8%. **Не могат да определят** 3 617 души, или 3.2%, а 5 984, или 5.3% от лицата **не желаят да отговорят на въпроса**.

Фиг. 3. Относителен дял на лицата в област Перник с ограничения през последните шест и повече месеца поради здравословен проблем към 7 септември 2021 година

Възрастта е определяща по отношение на разпределението на лицата с ограничения. Сред децата на възраст до 14 години 1.6% са били ограничени при извършване на обичайните за хората дейности поради здравословен проблем, а 90.4% не са имали ограничения през последните шест и повече месеца. С увеличаване на възрастта делът на лицата с ограничение нараства до 9.2% във възрастовата група 45 - 64 години и 20.4% сред най-възрастните на 65 и повече години.

Ранжирането на етническите групи по структурата на лицата с ограничения през последните шест и повече месеца поради здравословен проблем е сходно на самооценката на здравето. Сред лицата от българския етнос 81.7% не са били ограничени в своята ежедневна дейност през последните шест и повече месеца поради здравословен проблем. Относителните дялове на лицата, изпитващи силни (2.8%) и не

толкова силни ограничения (7.0%), са по-големи в сравнение с тези сред останалите етнически групи на населението. Тук по-големи са и дяловете на лицата, които не желаят да отговорят на въпроса (5.2%), и на тези, които не могат да определят наличие на ограничение в дейността си (3.3%).

Без ограничения в ежедневната си дейност са 85.2% от турската етническа група и 92.5% от ромската. Ограничения (силно и не толкова силно) изпитват 8.6% от турската етническа група и 6.5% от ромите.

Териториално разпределение на населението по наличие на ограничения

Относителният дял на лицата с ограничения към 7 септември 2021 г. общо областта е 9.7%., при 9.1% средно за страната. В териториален аспект стойностите на показателя варират от 8.6% в община Радомир до 12.4% в общините Земен и Трън. В две от общините дялът на лицата с ограничения е по-малък от този за областта. След община Радомир с по-нисък дял е община Перник (9.6%).

Хора с увреждания

Хора с увреждания са лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, освидетелствани от ТЕЛК/НЕЛК. Съгласно националното законодателство степента на трайно намалена работоспособност, съответно видът и степента на увреждане се определят в проценти спрямо възможностите на здравия човек.

Важно е да се отбележи, че при обработката на данните в рамките на Преброяване 2021 за необхванатите лица, добавени от административни източници, е използвана информация, предварително предоставена от НЕЛК. По този начин са добавени данни за наличието на експертно решение от ТЕЛК/НЕЛК, както и необходимата информация, съдържаща се в него, вследствие на което са повишени обхватът и качеството на информацията за хората с увреждания сред цялото население в страната.

Към 7 септември 2021 г. в област Перник **призната трайно намалена работоспособност или степен на увреждане** имат 14 635 лица. От тях 378 са деца, а 14 257 са лицата на възраст 16 и повече навършени години (табл. 1)¹.

Сред лицата на възраст 16 и повече години в структурата по степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане най-голям е броят и съответно относителният дял на лицата в групата от 71 до 90% - 5 143, или 36.1% от лицата с увреждания, за които има налична информация по този въпрос. Следва групата от 50 до 70%, в която се отнасят 5 084 лица, или 35.7%. Групата с най-тежки увреждания - над 90%, включва 3 308 лица на възраст 16 и повече години, или 23.2% от лицата с увреждания в тази възрастова група. Най-малък е дялът на лицата с до 50% трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане - 722, или 5.1%.

Разпределението на децата по степен на увреждане показва, че най-многобройна е групата на тези с 50 до 70% вид и степен на увреждане - 182, или 48.1% от децата с увреждания. Следва групата от 71 до 90% - 95 деца, или 25.1%. С най-тежки увреждания - над 90%, са 79 деца, или 20.9%, а най-малобройна е групата на децата с до 50% вид и степен на увреждане - 22, или 5.8%.

¹ Разпределението на лицата по възраст е съгласно националното законодателство.

1. Лица с увреждания по трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане в област Перник към 7 септември 2021 година

Трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане	Брой	Структура - %
На 16 и повече години - общо	14 257	100.0
До 50%	722	5.1
От 50 до 70%	5 084	35.7
От 71 до 90%	5 143	36.1
Над 90%	3 308	23.2
Деца - общо	378	100.0
До 50%	22	5.8
От 50 до 70%	182	48.1
От 71 до 90%	95	25.1
Над 90%	79	20.9

За анализ на броя на хората с увреждания по различни социално-демографски характеристики се изчисляват коефициенти на интензитет. Показателят представлява отношение на броя на лицата с увреждания на 1 000 души от съответното население, отговорили на въпроса.

Към 7 септември 2021 г. в област Перник на всеки 1 000 души на възраст 16 и повече години 146 са с увреждания, при 124 средно за страната. По-висока е стойността на коефициента за жените (156 на 1 000 жени), отколкото за мъжете (134 на 1 000 души от съответното население). Сред момчетата на възраст до 16 години на 1 000 момчета 31 са с увреждане. За момичетата показателят е 22 на 1 000 души от съответното население.

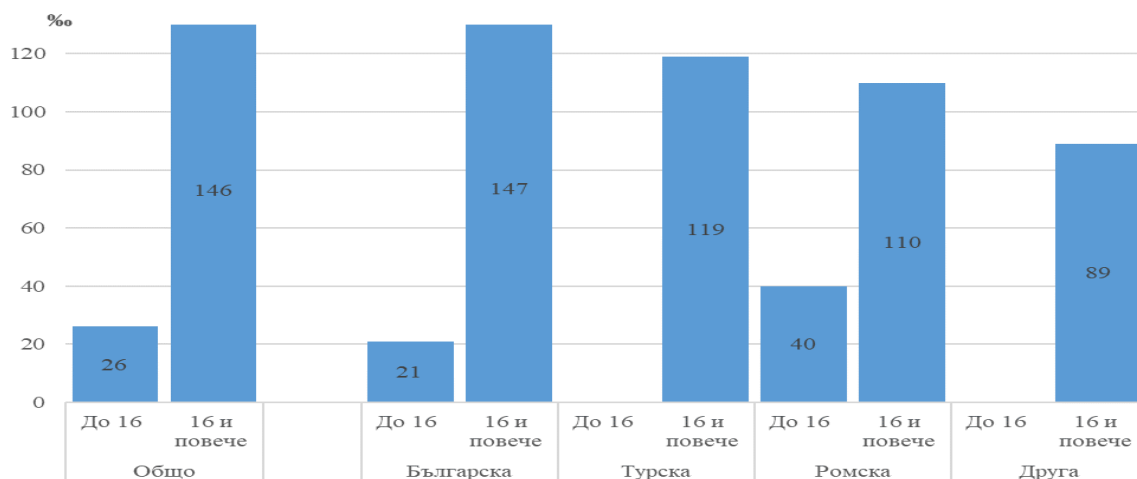
С нарастване на възрастта се увеличава броят на лицата с увреждания. При лицата до 16 години на 1 000 души 26 са с увреждания, докато сред възрастното население на 80 и повече години показателят е 319 на 1 000.

Най-голям е абсолютният брой на лицата с трайно намалена работоспособност или степен на увреждане във възрастовата група 60 - 69 години - 3 914 лица. На 1 000 души от населението в тази възрастова група 226 са с увреждания.

Хора с увреждания и етнос

Сред лицата на възраст 16 и повече години в зависимост от етническата група, към която се самоопределят, най-висок е интензитетът за българската етническа група - 147 на 1 000 са лица с увреждания (фиг. 4). Сред самоопределилите се към турския етнос на 1 000 души от населението на възраст 16 и повече години за 119 са установени увреждания. При ромите този показател е 110 на 1 000 души от населението на тази възраст. Най-ниска е стойността на коефициента за лицата, самоопределили се към други етнически групи - 89 на 1 000 души.

Фиг. 4. Лица с увреждания по етнос и възрастови групи на 1 000 души от населението в област Перник към 7 септември 2021 година

При децата коефициентът на разпространение на уврежданията за ромската етническа група е 40 на 1 000 деца. Сред децата от българския етнос интензитетът е 21 на 1 000, докато децата от турския етнос и самоопределилите се към друг етнос са без увреждания.

Хора с увреждания и образование

Данните от Преброяване 2021 показват, че лицата с увреждания са с по-ниско образователно ниво в сравнение с тези, които нямат увреждания. Към 7 септември 2021 г. в област Перник най-много лица на възраст 16 и повече години с призната трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане има сред никога непосещавалите училище (443 на 1 000). Сред населението с незавършено начално образование на 1 000 души над 16 години 206 са с увреждания. Коефициентите на интензитет за лицата над 16 годишна възраст с начално и основно образование са съответно 232 и 230 на 1 000.

Много по-нисък е интензитетът на хората с увреждания, сред населението, което има по-висока степен на завършено образование. На 1 000 лица на възраст 16 и повече години със средно образование 140 имат намалена работоспособност/степен на увреждане. Най-ниско е равнището на този показател за лицата, които имат висше образование - 103 лица с увреждания на 1 000 души от висшистите сред населението на възраст 16 и повече години. Установените различия в разпространението на уврежданията сред населението с различна образователна степен може да се обясни с обстоятелството, че настъпилите увреждания на хората ограничават техните възможности за придобиване на по-високо образование и от друга страна, хората с по-ниско или без образование са изложени на по-голям риск за увреждане на здравето им в тяхната трудова заетост.

Териториално разпределение на хората с увреждания

Относителният дял на лицата с увреждания на възраст 16 и повече години по общини варира в граници от 14.0% в общините Перник и Радомир до 24.5% в община Ковачевци.

Делът на децата с увреждания е най-нисък в община Брезник (2.5%), а най-висок в община Земен - 4.2%.